

Stefan Moysa

"Worte vom Kreuz", Karl Rahner, Freiburg-Basel-Wien 1980 : [recenzja]

Collectanea Theologica 51/3, 219-220

1981

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Tekst jest żywy, miejscami poetycki i przechodzi nieraz w modlitwę. Dlatego, aby wyczerpać jego treść nie wystarczy go czytać. Trzeba go rozważać i przemodlić.

ks. Stefan Moysa SJ, Warszawa

Gisbert GRESHAKE, *Signale des Glaubens. Gnade neu bedacht*, Freiburg-Basel-Wien 1980, Verlag Herder, s. 71.

Autor pragnie w krótkiej medytacji teologicznej przemyśleć tradycyjne pojęcie łaski, aby mu nadać większe znaczenie dla współczesnego człowieka. Ten bowiem kieruje się przekonaniem, że potrafi wszystko osiągnąć własnymi siłami. Tymczasem jednak doświadczenie wykazuje, że spełnienie prawdziwych pragnień człowieka — przede wszystkim pragnienia miłości — jest dla samych ludzkich sił niemożliwe. Do tego doświadczenia autor nawiązuje wskazując na alternatywną drogę życia; zamiast polegania wyłącznie na sobie trzeba pozwolić się obdarować, oczekiwać spełnienia pragnień przez Boga, otworzyć się na łaskę. Takie obdarowanie nie degraduje człowieka do roli żebraka, ale doprowadza go do pełnej wolności i realizacji swojego ja. Zostaje on bowiem obdarowany miłością, wyzwolony, przyjęty przez Boga. Na tym właśnie polega łaska.

Obdarowanie człowieka przez łaskę ukazało się w Chrystusie Jezusie. Bez uprzednich zasług Bóg przyszedł do człowieka, aby mu przebaczyć grzechy i umożliwić życie w królestwie Bożym. Ta miłość ukazała się najpełniej w krzyżu Chrystusa.

Miłość i łaska Boża są twórcze. Przez nie Bóg człowieka usprawiedliwia i czyni go świętym, umożliwia mu dokonanie nowego początku, daje zdolności do walki o udane życie dla siebie i swoich bliźnich.

Łaska jest nie tylko darem, ale i zadaniem. Umożliwia ona wolne działanie człowieka, który nie tylko otrzymuje zbawienie od Boga jako dar, ale jako sprawę do wykonania. Bóg nie działa na człowieka jako na biernym przedmiocie, ale działa z człowiekiem. Zachowanie się człowieka przeniknięte wiarą, nadzieją i miłością, jego wierność i służba bliźnim są formą ukazania się łaski, pozostaje ona bowiem zawsze konkretna.

Obdarowanie człowieka odbywa się obecnie pod znakiem nadziei. W tym życiu musi on walczyć w ciemnościach wiary. Najczęściej nie czuje, że Bóg w nim działa. Doświadczą jednak, że ma siłę do przetrwania, odwagę by się nie poddać, cierpliwość by dalej iść za Chrystusem. Człowiek więc ufa, że miłość Boża, na której teraz buduje kiedyś go całkowicie ogarnie.

Medytacja teologiczna Greshakego trafia w samo sedno przeżyć dzisiejszego człowieka, który pragnie żyć wiarą. Daje mu też bardzo dobrą podbudowę teoretyczną opartą zarówno na tradycyjnej teologii, jak też na współczesnych przemyśleniach.

ks. Stefan Moysa SJ, Warszawa

Karl RAHNER, *Worte vom Kreuz*, Freiburg-Basel-Wien 1980, Verlag Herder, s. 72.

Dwie wyraźnie oddzielone części składają się na tę małą książkę. W pierwszej, która ma formę wykładu, autor odpowiada na pytanie, dlaczego Pan Bóg pozwala byśmy cierpieli. Druga zawiera krótkie modlitewne rozważania na temat siedmiu słów Pana Jezusa na krzyżu.

W swoim teologicznym wykładzie Rahner wpierw krótko przytacza podawane zwykle wyjaśnienia dotyczące cierpienia. A więc cierpienie jest pewnym zabiegiem natury, by umożliwić rozwój życia. Cierpienie jest skut-

kiem grzechu, który pozostaje z kolei nieuchronnym następstwem wolności. Cierpienie jest konieczne, aby w pełni dojrzeć duchowo. Cierpienie jest nieodzowną, jedyną drogą do nieba. R a h n e r nie odrzuca tych racji *en bloc*, wykazuje jedynie, że żadna z nich nie wystarcza, aby w sposób ostateczny z chrześcijańskiego punktu widzenia, wyjaśnić problem cierpienia.

Autor stoi na stanowisku, że przyjęcie cierpienia może nastąpić jedynie wówczas, jeżeli się uzna, że Bóg jest niedościgłą tajemnicą i to tajemnicą nie w statycznym bycie, ale w swojej nieskończonej dynamice i wolności. Z tą tajemnicą Bożej wolności jest też związane istnienie zła i cierpienia. Niepojętość cierpienia jest pewną częścią niepojętości Boga samego. Kto przyjmuje cierpienie, uznaje tym samym, że Bóg jest niemożliwy do przeniknięcia przez umysł ludzki i dlatego akt ten jest wyrazem żywej wiary. Jako odpowiedź na problem cierpienia trzeba dać siebie samego Bogu w łączności z Jezusem Chrystusem i Jego krzyżem. Takiej odpowiedzi zaś udzielić można jedynie w modlitwie.

W tym świetle widać związek między pierwszą a drugą częścią książki. W modlitwie u stóp krzyża Chrystusowego, której przykład dają dalsze rozważania R a h n e r a, może się ukazać prawdziwa teologia cierpienia.

Wydaje się, że autor jak mało kto, trafił w sedno problemu i że tu leży jedynie możliwe rozwiązanie. Dlatego książka będzie dużą pomocą dla tych, którzy się z tym problemem muszą borykać a do nich należy olbrzymia większość ludzi.

ks. Stefan Moysa SJ, Warszawa

Bernhard HÄRING, *Maria Urbild des Glaubens. 31 Betrachtungen und Gebete für die Marienmonate*, Freiburg-Basel-Wien 1980, Verlag Herder, s. 135.

Podstawą tych rozważań, napisanych przez znanego na całym świecie teologa-moralistę, są teksty biblijne mówiące o Maryi, Matce Jezusa. Na początku każdej medytacji znajduje się tego rodzaju tekst, po czym następuje zgłębienie jego treści pod kątem lepszego poznania Matki Bożej. Rozważanie kończy się zawsze modlitwą do Ojca przez przyczynę Maryi i drugą modlitwą zwróconą wprost do Niej.

Autor wyczerpuje praktycznie wszystkie maryjne teksty ewangeliczne, ale korzysta też z innych, które w jakiś sposób ilustrują rozważany temat, chociażby nie dotyczyły wprost Matki Bożej. Na przykład na początku rozważania dotyczącego Marii, służebnicy Pańskiej, znajduje się tekst z Izajasza 40, 1—5, mówiący o przygotowaniu drogi Pańskiej na pustkowiu. W książce możemy znaleźć kilka tego rodzaju przykładów, które poszerzają wejrzenie wiary na Matkę Bożą i pozwalają lepiej dostrzec Jej rolę na tle obu Testamentów.

Początek rozważań jest zasadniczo ułożony według chronologii ewangelii. I tak autor rozpoczyna od Pozdrowienia Anielskiego, któremu poświęcone są 4 rozważania. Szczególną uwagę zwracają tu wywody autora dotyczące pełni łaski, jaką Maryja została ubogacona. Dzięki niej stała się Ona uprzywilejowanym znakiem spełnienia obietnic Bożych względem Izraela. 7 rozważań poświęconych jest słowom Marii zawartym w hymnie *Magnificat*. W hymnie tym autor dostrzega głębokie wejrzenie w znaczenie i rolę Maryi w tajemnicy zbawienia. Węzłowym punktem roli Maryi jest Jej wiara, którą św. Elżbieta chwali słowami: „błogosławiona jesteś, któraś uwierzyła”. Maryja przez wiarę otworzyła się na działanie Ducha Świętego, przyjęła w swoje łono Syna Bożego wraz z dobrą nowiną o odkupieniu, które miało być przez Niego dokonane. Dzięki ufności i gotowości na spełnienie woli Bożej stała się Maryja wzorem wszystkich wierzących. Motyw ten stale powraca w rozważaniach, stąd też tytuł całej książki.